

БЪЛГАРСКИ ЛЕКАРСКИ СЪЮЗ
 № 47
 02.02.2007
 УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ

ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПИСМЕНО СТАНОВИЩЕ

от Българския лекарски съюз, гр.София, бул.
 "Акад. Иван Гешов" № 15, представляван от
 председателя му д-р Андрей Веселинов
 Кехайов

по конституционно дело № 12/2006 год.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Подкрепяме искането на 54 народни представители от XL
 Народно събрание за установяване противоконституционност на
 разпоредбите на чл. 4 и чл. 5 от Закона за бюджета на Националната
 здравноосигурителна каса за 2007 г. (обн. ДВ, бр. 105 от 2006 г.),
 поради следните съображения:

I. Противоречие с чл. 52, ал. 1 от Конституцията на Република България:

Чл.52 от Конституцията на РБългария предоставя на българските граждани право на здравно осигуряване, гарантиращо

Копия от становището да се преработят и да се предадат на съвета 7-02-2007

им достъпна медицинска помощ, и на безплатно ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон.

Съгласно дадените по конституционната разпоредба тълкувания от Конституционния съд (Решение № 32 от 26.11.1998 г. на КС на РБ по конст. д. № 29/98 г.) здравното осигуряване съгласно чл. 52, ал. 1 от Конституцията трябва да гарантира медицинска помощ, която е достъпна. Понятието "достъпна" по смисъла на тази разпоредба означава възможност за медицинско лечение на всички граждани в случай на заболяване и равни условия и еднакви възможности за ползване на лечението. Като се има предвид съдържанието на това понятие, следва да се приеме, че **гарантия за достъпност на медицинската помощ са принципите по чл. 5, т. 1, 3 и 5 ЗЗО**, въз основа на които се осъществява задължителното здравно осигуряване. Те изискват задължително участие, солидарност на осигурените при ползването на набраните средства и **равнопоставеност при ползването на медицинска помощ**. .....

По такъв начин и чрез приложението от законодателя на тези принципи се създава система за социална здравна защита на населението, която предоставя **МАКСИМАЛЕН ДОСТЪП ДО МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ И РАВЕНСТВО ПРИ ПОЛУЧАВАНЕТО Й**. Разпоредбите на чл.4 и чл.5 от ЗБНЗОК за 2007г. не кореспондират с въведените в ЗЗО принципи във връзка с чл.52, ал.1 от Конституцията. Тази конституционна разпоредба не е пряко приложима и в нея е указано, че тя ще се прилага при условия и ред, определени със закон (Решение № 8 от 2.04.1998 г. на КС на РБ по конст. д. № 3/98 г.). Конституционният законодател делегира на Народното събрание правото със свой нормативен акт - закон, да регулира основните обществени отношения, засягащи тези

конституционни права, но в съответствие с основополагащото понятие “достъпна”. Това се постига с въведените с чл.5 от ЗЗО принципи на равнопоставеност при ползването на медицинска помощ и равнопоставеност на изпълнителите на медицинска помощ при сключване на договори с РЗОК. Въведените с чл.4 и чл.5 от ЗБНЗОК за 2007г. правомощия на НЗОК едностранно да ограничават броя на извършваните дейности, което води до ограничаване на достъпа на лицето до медицинска помощ, както и правото да променя стойността, заплащана от нея за услугата, противоречи на чл.52 от Конституцията, чийто дух е доразвит от законодателя в чл.5 от ЗЗО. Правото на НЗОК да разпределя броя на медицинските дейности, както и да намалява цените на дейностите, не е обвързано с никакви критерии или обективни принципи. Последните, в случай че бяха формулирани в закона, биха гарантирали достъпната медицинска помощ. Именно, поради факта, че чл.52, ал.1 от Конституцията делегира на законодателя регулирането на обществените отношения по повод медицинската помощ от сферата на здравното осигуряване, следва с особено внимание да се следи за правилното приложение на принципите, които Конституцията дава при това последващо вторично правно регулиране. Тези принципи, които смятаме, че разпоредбите на чл.4 и чл.5 от ЗБНЗОК за 2007г. нарушават, са хуманизма и равенството, прокламирани в Преамбюла на конституцията и доразвити в редица нейни разпоредби – чл.6, чл.19, чл.52 и други.

II. Противоречие с чл. 4, ал. 1 от Конституцията на Република България:

2011

С разпоредбите на чл. 4 и чл. 5 от ЗБНЗОК за 2007 г. е предоставена възможност на Управителният съвет на Националната здравноосигурителна каса **едностранно** да утвърждава ред за определяне броя на назначаваните специализирани медицински дейности, стойността на назначаваните медико-диагностични дейности, както и регулация на цените на медицинските услуги в сферата на болничната помощ. По този начин държавата чрез закон, приет от Народното събрание, се намесва в съществуващо правоотношение между равнопоставени частноправни субекти, като поставя едната от договарящите страни в положение на привилегирована страна в правоотношението. Преуреждането на съществуващи правоотношения, като се засягат придобити права, разколебава доверието в българското право и в стабилността на установения правов ред. Използването на последваща законодателна промяна, която изменя част от същественото съдържание на съществуващ договор, накърнява принципа на равнопоставеността, което противоречи на принципа на правовата държава, прогласен от чл. 4, ал. 1 от Конституцията, и засяга основите на правния ред.

III. Противоречие с чл.19, ал.2 от Конституцията Република България:

Съгласно практиката на Комисията за защита на конкуренцията (Решение № 78 от 24.03.2005 г. на КЗК по преписка, вх. № КЗК-259/2004г.; Решение № 114 от 30.10.2001 г. на КЗК по преписка, вх. № КЗК-38/2001г.; Решение № 286 от 6.12.2005 г. на КЗК по преписка, вх. № КЗК-71/2005 г.) по силата на чл.6, ал.1 от ЗЗО НЗОК има изключително право да осъществява задължително

здравно осигуряване. Следователно, като единствен участник на този пазар НЗОК е предприятие с монополно положение по смисъла на ЗЗК. Считаме, че разпоредбата на чл.4 от ЗБНЗОК за 2007г. създава за НЗОК право едностранно да определя лимити (брой) на осъществяваните медицински дейности от страна на изпълнителите на медицинска помощ, което, практически, води до диктуване на пазарните дялове на отделните изпълнители, без да има определени в закона гаранции за предотвратяване на злоупотреба с монополното положение на съответния пазар. Съгласно чл.19, ал.2 от Конституцията законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като **предотвратява злоупотребата с монополизма**, нелоялната конкуренция и защитава потребителя. В случая, разпоредбата на чл.4 от ЗБНЗОК за 2007г. не гарантира по никакъв начин злоупотребата от страна на НЗОК с монополното ѝ положение, като не въвежда никакви критерии или механизми по какъв начин НЗОК ще определя броя на извършваните специализирани медицински дейности на отделните лечебни заведения, които са субекти на пазара на медицински услуги от задължителното здравно осигуряване. Въвеждането на лимити на дейностите, след изчерпването на които не се заплаща за медицинската помощ на осигурените, е в противоречие и с другия фактически състав на чл.19, ал.2 от Конституцията, а именно – че закона защитава потребителя. В случая потребителя на медицинските услуги от сферата на задължителното здравно осигуряване не е защитен от евентуално неправомерно поведение от страна на монополиста – НЗОК. Още повече, че предоставяйки неограниченото с никакви критерии право на НЗОК едностранно да лимитира медицинските услуги, законът не

гарантира равноправното третиране на потребителите от различните области, населени места, както и в границите на самите населени места, тъй като е възможно непропорционално разпределение на лимитите в различните части на страната. Последното противоречи, както на защитата на потребителя, така и на еднаквите правни условия за стопанска дейност по смисъла на чл.19 от Конституцията.

IV. Противоречие с чл.17, ал.1 и ал.3 от Конституцията на Република България:

Възможността, в хипотезата на дейности, извършени от изпълнителите на болнична медицинска помощ при превъзпаване на определените стойности, за корекция от УС на НЗОК на цените на дейностите по клинични пътеки, означава, че на НЗОК се предоставя правото да намалява едностранно договорените стойности на тези дейности. Ако УС на НЗОК упражни това правомощие, ефектът е намаляване на заплащането на изпълнителите на медицинска помощ, следователно на техните вземания към НЗОК за извършените и отчетени медицински дейности. По този начин се накърняват имуществените права на изпълнителите на болнична медицинска помощ. Разглеждайки правото на собственост в широк смисъл, то обхваща имуществени права, какавито са вземанията, които, съгласно чл. 17, ал. 1 и 3 от Конституцията, са обект конституционноправната защита на собствеността.

ВЪЗ ОСНОВА НА ГОРЕИЗЛОЖЕНОТО, МОЛЯ,
ПОЧИТАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ, ДА УСТАНОВИТЕ
ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТТА НА РАЗПОРЕДБИТЕ НА

ЧЛ. 4 И ЧЛ. 5 ОТ ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА НА НАЦИОНАЛНАТА
ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА ЗА 2007 година.

Гр.София

С У В А Ж Е Н И Е:
/ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БЛС/
Д-Р АНДРЕЙ КЕЖАЙОВ

